

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА НА ДИСЕРТАЦІЙНУ РОБОТУ

Петрової Марії Геннадіївни

на тему: "Удосконалення контролінгу в управлінні фінансами
сільськогосподарських підприємств",
представлену до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 "Менеджмент" галузі знань
07 "Управління та адміністрування"

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Складність протікання процесів входження України до міжнародних економічних структур зобов'язує забезпечити доступ продукції вітчизняного виробництва на іноземні ринки, ліквідувати та знизити рівень обмежень, орієнтувати торговельну політику у відповідності до міжнародних правил, норм виробництва та реалізації продукції, ціноутворення, імпортного та експортного режиму. Перешкодою на цьому шляху є практична неготовність сучасних виробників сільськогосподарської продукції впроваджувати передові ресурсо- та енергозберігаючі технології виробництва, знижувати собівартість продукції та підвищувати прибутки підприємств, особливо у сфері діяльності такого стратегічно важливого підкомплексу національної економіки, яким є м'ясопродуктовий.

Затратний принцип використання технологій вирощування сільськогосподарських тварин, що формується під впливом об'єктивних факторів і чинників біолого-генетичного, природно-кліматичного, соціально-економічного, ресурсно-енергетичного, ветеринарно-ситуаційного, а також об'єктивно-суб'єктивного характеру, ускладнює процеси гарантованого забезпечення високої продуктивності виробництва кінцевої продукції, а комплексний вплив усієї сукупності факторів з високим рівнем достовірності передбачити взагалі неможливо. При цьому вони суттєво впливають на дотримання умов технології і кінцеві результати виробничої діяльності аграрного підприємства.

Застаріла практика негнучкого, підсумкового підрахунку витрат у кінці звітної періоду сезонної діяльності, її непридатність для розроблення заходів оперативного управлінського впливу блокує надзвичайно актуальну для сучасних виробників тваринницької продукції потребу у запровадженні дієвих механізмів регулювання виробничих видатків. Практична реалізація потреби у більш точному та обґрунтованому управлінні сукупними витратами виробничої діяльності вимагає проведення на підприємстві послідовності процедур виділення технологічно відособлених центрів виробничих витрат; невиробничих центрів витрат; акумуляції витрат за кожним виробничим і допоміжним центром витрат; розрахунку прямих і непрямих витрат, що відносяться безпосередньо на центри виробничої відповідальності підприємства, а також вичленення витрат, що безпосередньо відносяться на допоміжні центри відповідальності; інших професійних процедур, які мають за кінцеву мету визначення факторів для розподілення повних витрат центрів відповідальності між конкретними продуктами, а також розподілення всього обсягу сумарних витрат центрів

виробничої відповідальності і невиробничих центрів відповідальності між кінцевими продуктами.

Відкрита для сільськогосподарських підприємств можливість обирати найбільш прийнятні системи управлінського обліку усієї сукупності господарських операцій створює організаційні та інформаційні умови для запровадження на них інноваційних інструментів менеджменту виробничих витрат.

В умовах тотальної економічної та управлінської нестабільності, відсутності прийнятих концептуальних програм та відповідних стратегічних планів розвитку сільського господарства формується гостра необхідність теоретичної розробки і подальшого впровадження сучасних підходів та практичних рекомендацій щодо запровадження нових фінансових, облікових механізмів, в тому числі і з підвищення конкурентоспроможності, для більш ефективного функціонування суб'єктів господарювання у сфері вирощування продукції тваринництва в поточній, середньо- та довгостроковій перспективах.

Здобувач вдало визначив мету дисертаційного дослідження, яка полягає в поглибленні теоретичних засад, розробленні методичних підходів та практичних рекомендацій щодо удосконалення контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств.

СТУПІНЬ ОБГРУНТОВАНOSTІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ ДИСЕРТАЦІЇ

Обгрунтованість результатів дослідження підтверджується глибоким та системним аналізом фундаментальних та прикладних положень теорії виробничого, операційного та фінансового менеджменту, фінансів підприємств, бухгалтерського, управлінського обліку та аудиту, сфери ділового адміністрування (загальні питання, управління виробництвом, управління персоналом, управління інформаційними технологіями), економіки бізнесу, які окреслено у працях вітчизняних і зарубіжних вчених щодо формування системи та реалізації механізмів удосконалення контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств.

Зміст дисертаційної роботи та опубліковані її автором наукові праці дозволяють визначити основні наукові положення, висновки і пропозиції як такі, що сформульовані дисертантом самостійно та характеризуються науковою новизною і відображають особистий внесок у теоретико-методичні і науково-практичні положення щодо управління та адміністрування конкурентоспроможною виробничою діяльністю засобами запровадження та постійного удосконалення процедур контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств.

Наукова новизна роботи відображена у низці теоретичних узагальнень, методичних рекомендацій та практичних пропозицій щодо формування системи і реалізації механізмів контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств, про що свідчить структура представленої роботи та її зміст.

У першому розділі "Теоретико-методичні засади контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств" дисертантом узагальнено історичні передумови становлення та розвитку концепції контролінгу (підрозділ

1.1), досліджено особливості побудови системи контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств (підрозділ 1.2), визначено економіко-організаційні засади запровадження системи контролінгу в управлінні фінансами заощадливого виробництва сільськогосподарських підприємств (підрозділ 1.3).

Дисертанткою сформульовано визначення контролінгу як підсистеми оперативного регулювання сукупності бізнес-процесів виробничого підприємства, що забезпечує йому можливість виконувати роль центрального елемента у процесі організації профільної діяльності, структурованої сукупності принципів і стратегій досягнення ринкової мети функціонування на основі нормативного аналізу технологічно-управлінської звітності. Сформульовано характерні особливості контролінгу, що базуються на цілях, завданнях та методах об'єктивного та цілеспрямованого регулювання відхилень фактичних показників діяльності підприємства від очікуваних за умов невизначеності і ризику.

Окреслено особливості сучасного розвитку концепцій контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств, що відбуваються за напрямом комплексного задоволення потреб, прийняття стратегічних, тактичних та оперативних управлінських рішень, оптимізації інтересів стейкхолдерів, запобігання ризикам виникнення загрози банкрутства внаслідок сезонних коливань ринкової кон'юнктури засобами контролю грошових потоків підприємства.

Наведено та уточнено принципові відмінності між контролінгом як засобом фінансового менеджменту, та контролінгом в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств, як інтегрованого до загальної системи управління ринковою вартістю підприємства динамічного комплексу принципів і методів варіативного розроблення та реалізації управлінських рішень у сфері регулювання й контролю грошових потоків бізнес-процесів операційно-технологічної діяльності на основі зовнішніх та внутрішніх джерел інформації з акцентом на координування та управління за відхиленнями від стандартизованих витрат заощадливого виробництва с/г продукції та запобіганню сезонних ризиків скорочення надходжень грошових коштів. Доведено, що основне місце у системі контролінгу в управлінні фінансами займають теоретичні основи та практичні засади менеджменту витрат на виробництво продукції.

У другому розділі "Сучасний стан та галузеві особливості запровадження контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств" автором дисертаційної роботи надано загальну характеристику методичних підходів до оцінювання зовнішнього середовища формування потоків грошових коштів та ефективності фінансового менеджменту сільськогосподарських підприємств (підрозділ 2.1), проведено дослідження впливу технологій управління заощадливим виробництвом на формування результатів діяльності сільськогосподарських підприємств на прикладі продукції тваринництва (підрозділ 2.2), також проведено оцінювання стану контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств з вирощування продукції тваринництва Кіровоградської області (підрозділ 2.3).

Доведено ствердження, що оцінювання фінансового стану сільськогосподарських підприємств і прийняття управлінських рішень є сферою

фінансового менеджменту і контролінгу в управлінні фінансами як його найважливішої складової, а комплексне обґрунтування напрямів удосконалення контролінгу в управлінні фінансами ґрунтується на економічному оцінюванні їх поточного стану і вимагає розробки відповідної методології з урахуванням сукупності умов ринкового господарювання.

Проведено аналіз економічних рахунків утворення доходу сільського господарства України в фактичних цінах протягом 2011-2019 рр., динаміку та ланцюгові залежності обсягів валової доданої вартості, чистої доданої вартості, факторних доходів, чистого поточного прибутку/змішаного доходу, сукупності джерел формування фінансових ресурсів майбутньої діяльності сільськогосподарського підприємства від параметрів галузевого випуску, проміжного споживання, споживання основного капіталу, податків та субсидій на виробництво, рівня оплати праці найманих працівників.

Проведено всебічне обґрунтування тези про те, що технологія вирощування сільськогосподарських тварин формується під впливом факторів і чинників біолого-генетичного, природно-кліматичного, соціально-економічного, ресурсно-енергетичного, ветеринарно-ситуаційного, об'єктивно-суб'єктивного характеру. З метою запровадження контролінгу в управлінні фінансами на основі менеджменту витрат, в основі якого є визначення вартості ресурсів виробництва, загального обсягу, стандартних витрат на виробництво кожного різновиду тваринницької продукції, доведено необхідність здійснювати постійне технологічне обґрунтування економічних розрахунків: нормативних параметрів формування обсягу кінцевої продукції вирощування стада; річного обороту стада з метою визначення середнього річного поголів'я та кормо-днів, формування кінцевої продукції виробництва; загальної маси, валового та товарного приросту живої маси стада; планової собівартості центнеру приросту і центнеру живої маси.

У третьому розділі "Пропозиції щодо удосконалення контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств" автором запропоновано механізм адаптації методів менеджменту витрат центрів відповідальності до системи контролінгу сільськогосподарських підприємств (підрозділ 3.1), обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення інструментарію управлінського обліку потоків грошових коштів у процесі контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств (підрозділ 3.2), наведено методику імплементації операційно орієнтованого управління бюджетами ризикової діяльності до системи контролінгу (підрозділ 3.3).

Запропоновано вважати формування організаційно-економічних засад запровадження операційно орієнтованого менеджменту заощадливого виробництва сільськогосподарської продукції підприємствами з вирощування продукції тваринництва центральним елементом і метою запровадження на них цілісної концепції контролінгу в управлінні фінансами з акцентом на координацію та управління за відхиленнями від стандартних витрат виробництва і запобігання ризикам сезонного коливання кон'юнктури і пов'язаних з цим проблем формування потоків грошових коштів.

Кінцеву мету запровадження процедур контролінгу в управлінні фінансами визначено через підпорядкування інструментів активного управлінського впливу

на обсяги залучених ресурсів, безпосередньо процеси виробництва, аналітичне вимірювання рівня ефективності використання факторів діяльності кінцевій меті нарощування ринкової вартості підприємства та можливостям її цілеспрямованого моделювання з дотриманням принципів забезпечення граничної продуктивності та максимізації функціональної корисності ресурсів, дослідження кон'юнктури, визначення та аналізу драйверів формування вартості, управління очікуваним рівнем доходності інвестованого у виробничий процес капіталу, акцентованого використання мультиплікатора підвищення коефіцієнта рентабельності операційної діяльності при забезпеченні бажаного рівня окупності інвестицій (ROI) підприємства, що спеціалізується на вирощуванні продукції тваринництва. Перспективою заміни підсумкового фіксуючого контролю виробничої собівартості готової продукції підприємств з вирощування продукції тваринництва методами попереджувального управління її повною цільовою собівартістю, з точки зору реалізації цілей контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств визначено залучення та використання потенційних переваг механізму управління процесами формування прибутку від основної діяльності на основі регулювання постійних та змінних витрат виробництва в межах реалізації концепції взаємозв'язку між витратами, обсягами реалізації та прибутку.

Здійснено компаративний бенчмаркінг традиційних методів калькулювання - direct-costing, standard-costing - як методів, пасивно фіксуючих нетипові ситуації зростання обсягів постійних та змінних витрат, що не можуть сприяти скороченню їх розмірів у стратегічній перспективі з інноваційно орієнтованими технологіями калькулювання витрат "target costing" та "kaizen costing".

З метою запровадження контролінгу грошових потоків як ключового елементу механізму формування, реалізації та коригування управлінських рішень у сфері фінансового менеджменту запропоновано здійснювати розробку системи пов'язаних бюджетів, до основи складання яких покладається процес формування сукупного маржинального доходу підприємства за методом операційно орієнтованого управління витратами. Запропоновано здійснювати послідовність запровадження процедур калькулювання собівартості тваринницької продукції з розподіленням витрат за видами діяльності інструментами управлінського обліку у три основних етапи.

Розроблені і запропоновані здобувачем теоретико-методичні засади та практичні рекомендації щодо удосконалення контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств містять наступні елементи новизни:

- узагальнено теоретико-методичні засади щодо визначення сутності та особливостей побудови системи контролінгу в управлінні фінансами підприємства;
- визначено економіко-організаційні засади запровадження контролінгу грошових потоків в управлінні фінансами заощадливого виробництва сільськогосподарського підприємства;
- проведено аналіз методичних підходів до оцінювання зовнішнього середовища формування та особливостей регулювання потоків грошових коштів сільськогосподарського підприємства;

- розроблено механізм адаптації методик менеджменту витрат центрів виробничої та фінансової відповідальності за реалізацію бізнес-процесів вирощування продукції тваринництва до системи контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарського підприємства;

- обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення контролінгу потоків витрат заощадливого виробництва в управлінні фінансами сільськогосподарського підприємства;

- ідентифіковано інноваційні рішення у сфері імплементації процесно орієнтованого бюджетного управління діяльністю з вирощування продукції тваринництва до системи контролінгу в управлінні фінансами підприємства;

- розроблено практичні пропозиції щодо регулювання сезонних коливань надходжень грошових коштів як центрального блоку контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарського підприємства.

Слід зазначити, що теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційного дослідження розкрито й обґрунтовано на засадах фундаментальних положень виробничого, операційного та фінансового менеджменту. У процесі проведення дослідження застосовано як загальнонаукові, так і спеціальні методи.

ДОСТОВІРНІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ І НОВИЗНА ДОСЛІДЖЕНЬ

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій ґрунтується на використанні чинних законодавчих та нормативно-правових актів України, інших літературних джерел, матеріалів власних досліджень. Новизна отриманих наукових результатів дослідження підтверджена відповідною апробацією на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій вирішено наукові завдання та теоретично обґрунтовано методологічні засади поглиблення теоретико-методичних положень і розроблення науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств з метою максимізації добробуту власників підприємства.

До найважливіших результатів даного наукового дослідження, які характеризуються науковою новизною та мають важливе значення для науки і практики, можна віднести такі положення:

1. На основі дослідження історичних передумов становлення та розвитку концепції контролінгу (стор. 25-43), особливостей його здійснення у сфері управління фінансами сільськогосподарських підприємств (табл. 1.2 стор. 49, рис. 1.2 стор. 51, табл. 1.3 стор. 54-55), обґрунтовано відмінності між контролінгом як засобом фінансового менеджменту (рис. 1.4, стор. 57) і контролінгом в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств (рис. 1.5, стор. 58), сформульовано визначення його сутності у якості інтегрованого до загальної системи управління ринковою вартістю підприємства динамічного комплексу принципів і методів варіативної розробки та реалізації управлінських рішень у сфері регулювання й контролю потоків грошових коштів бізнес-процесів діяльності на основі зовнішніх та внутрішніх джерел інформації з акцентом на координування та

управління за відхиленнями від стандартизованих витрат на виробництво продукції, запобіганню сезонних ризиків скорочення надходжень грошових коштів.

2. Комплексне вивчення економіко-організаційних засад запровадження концепції контролінгу в управлінні фінансами заощадливого виробництва сільськогосподарських підприємств, визначення місця менеджменту виробничих витрат у процесі його здійснення (стор. 63-65, рис. 1.6 стор. 64), формулювання загальної схеми взаємодії функцій менеджменту за відхиленнями від стандартних витрат (рис. 1.7, стор. 71), узагальнення схеми калькулювання стандартних витрат галузевого виробництва (рис. 1.8, стор. 73), покладено в основу формулювання можливих напрямів запровадження контролінгу грошових потоків в управлінні фінансами.

3. Проведений аналіз методичних підходів до оцінювання зовнішнього середовища формування та особливостей регулювання потоків грошових коштів сільськогосподарського підприємства (розділ 2.1), який передбачає всебічне врахування ступеня участі держави у реалізації засад галузевої політики сектору агропромислового виробництва, формуванні економічних рахунків випуску продукції сільського господарства (табл. 2.9, стор. 90), рахунків утворення доходу у фактичних цінах (табл. 2.12, стор. 93), покладено у основу дослідження сукупності чинників забезпечення комерційних інтересів власників активів, джерел інвестицій, носіїв ризику виробництва продукції тваринництва. Автором запропоновано покласти в основу функціонування механізму контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств систему індикаторів визначення його фактичного фінансового стану, який передбачає відстеження у динаміці рівня фінансової стабільності, платоспроможності, ділової активності, рентабельності (рис. 2.3, стор. 98), який у подальшому уточнюється з імплементацією до складу показників оцінювання рівня ефективності управління підприємством, ліквідності, ефективності виробництва (рис. 2.4, стор. 103).

4. Механізм адаптації методик менеджменту витрат центрів виробничої та фінансової відповідальності за реалізацію бізнес-процесів вирощування продукції тваринництва до системи контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарського підприємства (розділ 3.1) у проведеному автором дослідженні ґрунтується на детальному аналізі впливу технологій управління заощадливим виробництвом продукції тваринництва, наведеній оцінці стану контролінгу в управлінні фінансами підприємств з вирощування продукції тваринництва Кіровоградської області (стор. 126-147). Практичне застосування механізму контролінгу у сфері виробництва продукції тваринництва (на прикладі вирощування м'яса свиней) передбачає необхідність технологічного обґрунтування нормативних параметрів формування обсягу кінцевої продукції вирощування стада, річного обороту стада з метою визначення середньорічного поголів'я та кормо-днів формування кінцевої продукції виробництва, загальної маси, валового та товарного приросту живої маси стада, планової собівартості центнеру приросту і центнеру живої маси (стор. 105-125).

5. Наведені у роботі пропозиції щодо удосконалення контролінгу потоків витрат заощадливого виробництва в управлінні фінансами сільськогосподарського підприємства автором вбудовано до моделі бізнес-

процесів виробництва продукції підприємством з вирощування продукції тваринництва (рис. 3.1, стор. 151), переліку засобів та напрямів управління стандартами заощадливого виробництва продукції протягом життєвого циклу діяльності сільськогосподарського підприємства (рис. 3.2., стор. 155). Наведені пропозиції у подальшому пропонується покласти в основу методу калькулювання собівартості продукції з розподіленням витрат за видами діяльності на основі драйверів ресурсів та активності (рис. 1.9, стор. 179), а також системи формування показників звіту про зведені фінансові результати виробничої діяльності підприємства з вирощування продукції тваринництва (рис. 3.21, стор. 182).

6. Інноваційність рішень у сфері запровадження процесно орієнтованого бюджетного управління діяльністю сільськогосподарського підприємства з вирощування продукції тваринництва до системи контролінгу в управлінні його фінансами полягає в удосконаленні інструментарію методів ціноутворення, що у підсумку дозволяє цілеспрямовано знижувати максимальну суму витрат, що може бути витрачена на виробництво продукту, за умови гарантованого та безумовного отримання підприємством бажаної норми прибутку за попередньо встановленої ціни продажу засобами контрольованого планування, фінансового інжинірингу, досліджень, проектування (стор. 165-168, рис. 3.11, стор. 170).

7. Автором розроблено практичні пропозиції щодо регулювання сезонних коливань надходжень грошових коштів як центрального блоку контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарського підприємства (рис. 3.24, стор. 214). Практичні пропозиції враховують особливості формування внутрішніх фінансових потоків сільськогосподарського підприємства, передбачають можливості застосування інструментарію регулювання їх сезонних коливань.

Все вище зазначене дало змогу сформувати автору проведеного дослідження практичні положення, висновки та пропозиції, які свідчать про вирішення завдань дисертаційного дослідження відповідно до його мети. Узгодження об'єкту і предмету дослідження, мети і завдань, коректне використання автором методів наукового пошуку стало підґрунтям отримання результатів, які містять наукову новизну та мають практичне значення. Структура дисертації відповідає меті і завданням роботи.

Дисертаційна робота Петрової Марії Геннадіївни є самостійним завершеним науковим дослідженням, спрямованим на удосконалення теорії і практики використання контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств, результати якої мають наукову та практичну цінність. Дослідження, проведені дисертантом, дали можливість сформулювати висновки методологічного, методичного характеру і практичного призначення щодо вдосконалення процесу формування та удосконалення контролінгу в управлінні фінансами конкурентоспроможних сільськогосподарських підприємств з вирощування продукції тваринництва.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ І ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих методичних положень та практичних рекомендацій для вдосконалення теоретико-методичних засад удосконалення контролінгу в

управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств, розробки рекомендацій щодо його комплексного запровадження, практичного використання та інноваційного оновлення як управлінського проекту. Пропозиції щодо удосконалення контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств враховано фахівцями Інституту сільського господарства Степу НААН України у ході розроблення рекомендованих для освоєння регіональними агропромисловими формуваннями наукових проектів системи розведення свиней, створення електронних інформаційних баз селекційних даних племінних тварин, даних обліку в племінних господарствах Кіровоградської області (довідка № 127/к-135 від 05.11.2020 р.). Пропозиції щодо інформаційного, технологічного та організаційного супроводу процесів контролінгу використано фахівцями департаменту агропромислового розвитку Кіровоградської обласної державної адміністрації у ході наукового обґрунтування пропозицій щодо підвищення економічної ефективності виробництва тваринницької продукції в умовах ресурсоощадливих технологій, поглиблення спеціалізації, концентрації та вдосконалення територіального розміщення, оптимізації розмірів виробництва продукції рослинництва та тваринництва в області (довідка № 109 від 27.11.2020 р.). Методичні підходи до оцінювання ефективності фінансового менеджменту підприємств з вирощування продукції тваринництва рекомендовано для поширення на діяльність організацій та установ Департаменту статистики Кіровоградської обласної державної адміністрації (довідка №01-19-701/1 від 19 грудня 2020 р.). Пропозиції щодо імплементації операційно орієнтованого управління бюджетами діяльності центрів відповідальності за бізнес-процесами реалізовано у практичній діяльності СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області (довідка № 29 від 25.12.2020 р.). Основні теоретичні положення дисертації запроваджено в освітній процес Центральноукраїнського національного технічного університету під час викладання навчальних дисциплін "Менеджмент організацій", "Корпоративне управління", "Інвестиційні та фінансові інструменти адміністративного менеджменту", "Аудит і оцінювання управлінської діяльності", "Економічна діагностика", "Інноваційний розвиток підприємства", "Управління проектами", "Управління змінами", "Методологія і засоби адміністративного менеджменту" (довідка № 41-19/2914 від 29.12.2020 р.).

ПОВНОТА ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЯХ

Результати дисертаційного дослідження опубліковані у 14 наукових працях обсягом 4,76 др. арк. (особисто автору належить 9 наукових праць обсягом 3,6 др. арк.), з них 1 стаття - у наукових фахових виданнях, що входять до наукометричної бази даних Scopus, 5 статей - у наукових фахових виданнях України, 1 - у зарубіжному науковому виданні, 7 - в інших виданнях. Наявні публікації повністю відображають новизну наукових досліджень та висновки і пропозиції, що обґрунтовані в дисертаційному дослідженні. Вимоги МОН України щодо необхідної кількості статей у наукових фахових виданнях дотримано.

ВІДСУТНІСТЬ (НАЯВНІСТЬ) ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

У дисертаційній роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів містять посилання на відповідне джерело.

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ПО РОБОТІ

Відзначаючи в цілому достатній рівень наукових здобутків дисертанта, обґрунтованість одержаних результатів і практичне значення дисертаційної роботи, слід відмітити, що деякі положення носять дискусійний характер, що зумовлює висловити з цього приводу наступні зауваження та побажання:

1. Автором не достатньо розкрито питання регуляторного та координуючого впливу контролінгу в управлінні фінансами, на який покладаються функції реалізації стратегічних цілей у домінуючій сфері максимізації добробуту власників бізнесу засобами прискореного нарощування оцінюваної ринком його вартості та максимізації чистого грошового потоку (підпункт 1.2, рис. 1.5, стор. 58).

2. Не ясно, як автор пропонує стандартизувати розміри прямих витрат сукупності бізнес-процесів заощадливого виробництва сільськогосподарської продукції (рис. 3.10, стор. 167).

3. Необхідно більш детально описати переваги процесно орієнтованого управління повними перемінними витратами операційної діяльності з вирощування сільськогосподарської продукції як елементу менеджменту витрат на виробництво продукції (рис. 3.17, стор. 176). Автором не уточнюється, які саме управлінські рішення може бути додатково застосовані у разі його практичного використання.

5. Доцільно уточнити найбільш привабливі наслідки удосконалення чинних підходів до оцінювання факторів безпосереднього впливу зовнішнього та факторів внутрішнього середовища на формування фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств з вирощування продукції тваринництва (підпункт 2.1).

6. Додаткової аргументації вимагає декларована автором необхідність реалізації інноваційних пропозицій щодо імплементації операційно орієнтованого бюджетного управління діяльністю з вирощування продукції тваринництва до системи контролінгу в управлінні фінансами (підпункт 3.3, рис. 3.23, стор. 211).

Проте, відмічаючи певні зауваження та дискусійні моменти наукового дослідження, необхідно зазначити, що вони суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку даної дисертації, виконаної в цілому на високому науковому рівні.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Петрової Марії Геннадіївни "Удосконалення контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств" є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, в якому автором отримані нові для галузі управління та адміністрування (зокрема, менеджменту) науково-обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують актуальне науково-прикладне завдання щодо удосконалення контролінгу в управлінні фінансами сільськогосподарських підприємств.

Наукові положення, висновки і рекомендації характеризуються новизною, теоретико-методичним та практичним значенням, а також достатнім обґрунтуванням. Зміст дисертації повністю розкриває і відповідає темі роботи, меті та поставленим завданням.

За змістом і оформленням робота відповідає всім вимогам рівня наукової кваліфікації здобувача, що зазначено у Тимчасовому порядку присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України "Про присудження ступеня доктора філософії" від 06 березня 2019 р. №167). Вважаю, що автор дисертаційної роботи, Петрова Марія Геннадіївна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 "Менеджмент" галузі знань 07 "Управління та адміністрування".

Опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів та обліку
ВНЗ «Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»

Дробязко Світлана Ігорівна

ЗГІДНО
З ОРИГІНАЛОМ

НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ
ПО РОБОТІ З ПЕРСОНАЛОМ
АНЖЕЛІКА СКАРЖЕНІВСЬКА

